

Asia: VN/23928/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain ja jätelain 118 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Olisiko biokaasulaitosten osalta nykytilanne ehdotettua sääntelyä parempi ja selkeämpi, jos ohjeistuksella varmistettaisiin, että sääntelyä sovellettaisiin samalla tavalla kaikissa kunnissa? Olisiko siis parempi, että biokaasulaitoksilta edellytettäisiin aina ympäristölupaa, eikä biokaasulaitoksen menettely vaikuttaisi eläinsuojaan menettelyihin?

-

Olisi myös mahdollista säätää niin, että biokaasulaitokset olisivat aina lupamenettelyssä ja ilmoituksenvarainen eläinsuoja olisi yhdessä biokaasulaitoksen kanssa aina kunnan lupamenettelyssä silloin, kun laitoksen käsittelymäärä on alle 20 000 tonnia vuodessa. Menettely ei siis riippuisi siitä, käsitelläänkö eläinsuojan biokaasulaitoksessa vain oman tilan syötteitä vai tuodaanko niitä myös muualta. Mitä mieltä olette tästä sääntelyvaihtoehdosta?

-

Hallituksen esityksen perusteluiden mukaan: ”Jos biokaasulaitos kuuluu hyvin pienelle eläinsuojalle, jolta ei edellytetä ilmoitusmenettelyä, olisi biokaasulaitoksesta tehtävä oma ilmoituksensa.” Pitäisikö näiden eläinsuojien biokaasulaitosten olla lupamenettelyssä vai voidaanko ne käsitellä ilmoituksella? Niiden yhteydessä oleviin, ilmoituksenvaraisuus-kynnyksen alle jääviin eläinsuojiin ei sovelleta eläinsuoja-asetusta.

-

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) Ympäristö- ja luonnonvarat – vastualue lausuu eläinsuojien yhteyteen perustettavien biokaasulaitosten osalta seuraavaa:

Eläinsuojien biokaasulaitosten lupa- ja ilmoituskäytäntö on ollut vaihtelevaa ja epäselvää. Hämeen ELY-keskuksen näkemyksen mukaan menettelyä on syytä tarkentaa muuttamalla lakia.

Lainmuutoksen lisäksi asiassa tarvitaan mahdollisesti muuttuvien menettelyjen selventämiseksi

ohjeistusta. Tulkinnan selkeyttämiseksi ja yhtenäisen soveltamisen varmistamiseksi Hämeen ELY-keskus esittää, että kotieläintalouden ympäristönsuojeluohjetta päivitetään biokaasulaitosten lupa- ja ilmoitusmenettelyn osalta.

Eesityksen mukainen toimintojen jaottelu voi toteutuessaan aiheuttaa menettelyjen monimutkaistumista. Jatkossa eläinsuoja ja sen yhteyteen perustettava biokaasulaitos voisi olla kokonaisuutena ilmoituksen- tai luvanvarainen, riippuen eläinsuojan ilmoituksen- tai luvanvaraisuudesta (eläinyksikköjen lukumäärä) ja biokaasulaitoksessa käsiteltävistä syötteistä (syötteiden alkuperä), kuitenkin niin, että käsittelymäärältään yli 20 000 t/a biokaasulaitokset olisivat aina luvanvaraisia riippumatta eläinsuojan koosta. Viimeisimmäksi mainitussa tilanteessa asiaa ei välttämättä käsiteltäisi toimintakokonaisuutena yhdessä menettelyssä, sillä eläinsuojan ilmoitusmenettely sisältyisi edelleenkin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan. Tällöin myöskään eläinsuojan ilmoituksen- tai luvanvaraisuus ei riippuisi biokaasulaitoksessa käsiteltävien syötteiden alkuperästä.

Eesityksen mukaan ilmoitusmenettelyyn siirtyisi uusi ryhmä toimintoja, kun jatkossa tietyt jätteenkäsittelytoiminnot (tietyt biokaasulaitokset) olisivat ilmoituksenvaraisia. Selvyyden vuoksi ELY-keskus toteaa, että se ei kannata hyvin pienen (alle ilmoitusrajan) eläinsuojan yhteyteen rakennettavan biokaasulaitoksen siirtämistä lupamenettelyyn, kun ne käsittelevät tilan omia syötteitä. Tällaisilta biokaasulaitoksilta tulisi ilmoitusmenettelyyn sisältyviä eläinsuojia vastaavasti edellyttää ilmoitusmenettelyä.

Hämeen ELY-keskus kiinnittää huomiota siihen, että säännöksen perustelujen mukaan, jos ilmoituksenvaraisen eläinsuojan toiminta loppuisi ja biokaasulaitoksen olisi tarkoitus jatkaa toimintaa, olisi biokaasulaitokselle haettava ympäristölupaa. Epäselväksi jää, onko tässä yhteydessä tarkoitettu toiminnan olennaiseen muuttamiseen vaadittavaa lupaa (syötteet jatkossa peräisin muualta).

Jätteitä ammattimaisesti tai laitospäisesti käsittelevien tasavertaisen kohtelun varmistamiseksi Hämeen ELY-keskus pitää tärkeänä, että sellaiset biokaasulaitokset, joissa käsitellään eläinsuojan ulkopuolisia syötteitä, säilyvät luvanvaraisena. Ilmoitusmenettelyä ei ole syytä laentaa koskemaan jätteiden käsittelyä laajemmin kuin siltä osin, kun kyse on rajatun kokoluokan (ilmoituksenvaraiset) eläinsuojien biokaasulaitoksista ja eläinsuojan toiminnassa syntyvistä syötteistä.

Asiasta ei käy selkeästi ilmi, olisiko sellaisen biokaasulaitoksen, jossa on käsitelty ainoastaan tilan omia syötteitä, haettava toiminnalle ympäristölupaa, jos laitoksessa ryhdyttäisiin käsittelemään myös muualta tulevia syötteitä. Laitoksessa käsiteltävien syötteiden alkuperän valvonta voi olla haastavaa. Biokaasulaitoksen tilanne voi olla altis muutoksille ja tarve ottaa vastaan ja hyödyntää myös muualta tulevia syötteitä tulla nopeallakin aikataululla. Tällöin hallinnollinen prosessi ympäristöluvan hakemiseksi voi olla turhan raskas. Ilmoituksenvaraisten eläinsuojien siirtäminen

lupamenettelyyn silloin, kun niiden yhteyteen perustetaan biokaasulaitos, jossa käsitellään muualtakin tulevia syötteitä, voi lisätä hallinnollista taakkaa.

Periaate, jonka mukaan toimintakokonaisuudella on sama ja yhtenäinen menettely, on Hämeen ELY-keskuksen näkemyksen mukaan sinällään kannatettavana. Yhdellä yhtenäisellä menettelyllä voitaisiin varmistua toiminnan kokonaisvaikutusten tarkastelusta, toimintakokonaisuuden kannalta tarpeellisten määräysten antamisesta ja menettelyn sujuvuudesta.

Hämeen ELY-keskus kiinnittää huomioita eri menettelyjen perusteisiin ja sääntelyvaihtoehtojen perusteluihin. ELY-keskus ei lähtökohtaisesti pidä biokaasulaitosten jakoa ilmoituksen- ja luvanvaraisiin ainoastaan niiden syötteiden alkuperän perusteella perusteltuna. Samoin eläinsuojan toiminnan sisältyminen ilmoitus- tai lupamenettelyyn ei tulisi Hämeen ELY-keskuksen näkemyksen mukaan perustua siihen, miten toiminnassa muodostunut lanta hyödynnetään; tai tarkemmin siihen, käsitelläänkö samassa yhteydessä myös muualta tulleita syötteitä. Hämeen ELY-keskuksen näkemyksen mukaan toiminnan ilmoituksen-/luvanvaraisuus tulisi perustua lähtökohtaisesti toiminnasta aiheutuvien ympäristövaikutusten merkittävyyteen. Yleistä ilmoitusmenettelyä koskevan YSL 10 a luvun säätämisen yhteydessä todettiin, että ilmoitusmenettelyyn siirrettäisiin sellaisia toimintoja, joiden ympäristövaikutukset olisivat vähäisiä ja kohdistuisivat rajoitetulle alueelle. Sääntelyn tarkoituksena oli, että toimintojen tekniset ratkaisut olisivat standardinomaisia ja toimintaa koskevat määräyksen samansisältöisiä.

Ehdotuksen mukaan tilan omilla syötteillä tarkoitettaisiin omalla tilalla syntyvää lanta, myös maa- ja metsätaloudessa syntyvää ympäristölle ja terveydelle haitatonta luonnonainesta tai sellaisesta koostuvaa jätettä. Ilmoituksenvaraisessa biokaasulaitoksessa ei saisi käsitellä käymälävesiä eli mustia jätevesiä, eikä eläinperäistä rehua. Hämeen ELY-keskuksen näkemyksen mukaan toimintojen jakoa lupa- ja ilmoitusmenettelyyn olisi syytä tarkastella ja perusteluja tarkentaa toiminnasta aiheutuvien ympäristövaikutusten näkökulmasta. Ulkopuolelta tulevat syötteet voivat olla esimerkiksi biojätteitä tai teollisuuden biojakeita, joiden kuljetuksesta, varastoinnista ja käsittelystä voi aiheutua mm. poikkeavia hajupäästöjä. Tällaisten jätejakeiden käsittelyä ei ole perusteltua siirtää ilmoitusmenettelyyn. Asiassa voitaisiin yhtenä vaihtoehtona tarkastella mahdollisuutta hyödyntää ilmoituksenvaraisen eläinsuojan biokaasulaitoksessa laitoksen omia, sallittuja syötteitä vastaavia, toisesta eläinsuojasta muodostuvia jakeita.

Ympäristökuormituksen vähentämiseksi ja ravinteiden kierrätyksen tehostamiseksi on tärkeää, että eläinsuojien toimintaa keskeisesti säätelevä lupa- ja ilmoitusmenettely huomioi ja tapauskohtaisesti mahdollistaa myös muut tavat hyödyntää toiminnassa syntynyt lanta kuin peltolevitys. Hämeen ELY-keskus kiinnittää huomiota siihen, että ilmoituksenvaraisista eläinsuojista annettu valtioneuvoston asetus (138/2019) sääntelee nykyisellään lannan hyödyntämistä ainoastaan lannoitteena pellolla. Em. asetuksen 5 §:n mukaisesti levitykseen käytettävän pinta-alan laskennassa huomioidaan ympäristöluvanvaraiseen laitokseen hyödynnettäväksi toimitettava lantamäärä. Asetuksen perustelumistion mukaan tällä tarkoitetaan mm. biokaasulaitokselle hyödynnettäväksi toimitettua lantaa. Hämeen ELY-keskuksen näkemyksen mukaan eläinsuoja-asetusta on sen 5 §:n osalta tarpeen muuttaa, mikäli biokaasulaitokset siirtyvät esityksen mukaisesti ilmoitusmenettelyyn niin, että

eläinsuoja ja biokaasulaitos käsiteltäisiin yhdellä yhteisellä ilmoituksella ja sen johdosta annettavalla päätöksellä.

ELY-keskus kiinnittää huomiota siihen, ettei luonnoksessa ole tarkasteltu ympäristövahinkorahastosta annetun lain (1262/2022) soveltuvuutta ilmoituksenvaraisiin biokaasulaitoksiin. YVR-lain mukaan ilmoitusmenettelyyn kuuluvat eläinsuojat eivät ole maksuvelvollisia laitoksia. Sen sijaan muuta kuin lain liitteen 2 kohdan 11 alakohdassa a–e tai liitteen 1 kohdan E alakohdan 13 kohdassa a) tarkoitettua jätteen käsittelyä, joka on ammattimaista tai laitosmaista ja jossa käsitellään jätettä alle 20 000 tonnia vuodessa, harjoittavan toiminnanharjoittajan on suoritettava kertaluonteinen ympäristövahinkomaksu. Asiasta ei käy selkeästi ilmi, olisiko ilmoitusvelvollisten biokaasulaitosten jatkossakin maksettava kertaluonteinen ympäristövahinkomaksu, vaikka eläinsuoja itsessään ei olisi maksuvelvollinen.

Ympäristövalvonta ja kuormitustietojärjestelmä YLVA

Ympäristövalvonta ja kuormitustietojärjestelmä YLVA on osa ympäristönsuojelun tietojärjestelmää, josta säädetään ympäristönsuojelulain 222 §:ssä. YLVA-tietojärjestelmä on ympäristönsuojelulain nojalla luvanvaraisten, ilmoituksenvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen kohderekisteri. YLVA-palvelukokonaisuuden avulla esimerkiksi kerätään päästötiedot toiminnanharjoittajilta. SYKE, Tilastokeskus ja ELY-keskukset käyttävät YLVAn tietoja tutkimukseen, lainsäädännön valmisteluun, tilastointiin ja valvontaan. YLVAn tiedoista muodostetaan EU:lle Suomen päästöraportit.

YLVA-tietojärjestelmään on tehty koodisto ympäristönsuojelulain liitteiden 1, 2 ja 4 mukaisista luvanvaraisista, ilmoituksenvaraisista ja rekisteröitävistä toiminnoista, jotta tarvittavat raportit on mahdollista muodostaa. Kooditaulu ohjaa myös Ympäristövahinkorahaston laskujen muodostamista.

Luonnoksessa esitetään muutoksia ympäristönsuojelulain liitteisiin 1 ja 4. Osa esitetyistä muutoksista on tekstimuutoksia mutta osa muuttaa koodiston rakennetta ja vaikuttaa tietojärjestelmän arkkitehtuuriin. Tietokannan rakenteen muutosten, käyttöliittymämuutosten ja järjestelmän kuvausten päivitysten arvioitu kokonaiskustannus on 30 000 €.

Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.3.2025. Tietojärjestelmän muutosten tekeminen tässä aikataulussa ei ainakaan kaikilta osin ole mahdollista, sillä työ tilataan ulkopuoliselta järjestelmätoimittajalta.

Jatkossa lainsäädännön valmistelussa tulisi huomioida myös tietojärjestelmiin tarvittavat muutokset ennakkoidusti.

Varis Ilona
Hämeen ELY - Ympäristö ja luonnonvarat